

Μεγάλη Πέμπτη 17 Απριλίου 1941

Οι Γερμανοί μπαίνουν στη Ραψάνη

∞ Κ. ΠΑΠΑΒΡΑΜΙΔΗ

Τη Μεγάλη Τετάρτη βράδυ, κυκλοφόρησε μέσα στην Εκκλησία η είδηση ότι οι Γερμανοί κατέλαβαν τη Θεσσαλονίκη, ενώ στα οχυρά του Ρούπελ οι υπερασπιστές τους, αμυνόμενοι μεχρις εσχάτων, αρνούνται να παραδοθούν.

Το θλιβερό αυτό γεγονός συντονισμένο με την συναισθηματική φόρτιση της Μ. Εβδομάδας, βάρυνε την ψυχή μας. Όμως αυτή η σύμπτωση και η συμπόρευση των εθνικών δραματικών γεγονότων με τη Μ. Εβδομάδα, με τον εροχμό του Κυρίου "προς το εκούσιον πάθος...", λειτουργούσε μέσα μας, λυτρωτικά. Ο Ελληνικός Λαός ταύτισε τις ώρες αυτές, τον εαυτό του με τον πάσχοντα Ιησού. Η υποβλητική παρουσία (στο κέντρο του Ναού) της εικόνας του Νυμφίου, το θάμβος και η δοξολόγηση του "κεκοσμημένου" Νυμφώνα, για τον οποίο δεν είχαμε "ένδυμα ίνα εισέλθωμεν εν αυτώ...", και η ικευτευτική ωδή των ψαλτών, να λαμπρύνει Αυτός, ο Σωτήρ, την στολήν της ψυχής μας, μας εγκαρδίωνε, δυνάμωνε την πίστη και την εγκαρτέρησή μας.

(Η Μ. Τετάρτη είναι η τελευταία μέρα κατά την οποία ψάλλεται "εν χορώ" η έξοχη αυτή εκκλησιαστική μελωδία, σε μουσικότητα και ποίηση: "Τον Νυμφώνα Σου βλέπω").

Λαμπρός ανοιξιάτικος ήλιος υποδέχτηκε την επομένη μέρα, τη Μ. Πέμπτη (17. 4, 1941). Αμέριμνος κι αδιάφορος ο "Ξανθός" Απρίλης, μέσα σε μια ανοιξιάτικη φύση που σφύζει και σκιρτά από ζωή, ανασαλεύοντας μυστηριακές δυνάμεις που αντί να απαλύνουν, εντείνουν τον πόνο μας...

Το απόγευμα της Μ. Πέμπτης τράβηξα μόνος μου για την "Γαστέρνα". Σε τέτοιες ώρες περισυλλογής ανάμεσα σε συμφορές και χαμένα οράματα σφυροκοπημένοι, η μοναξιά μας έρχεται από μόνη της, είναι ένα είδος ψυχικής αυτοθωράκισης, μια ενστικτώδικη λειτουργία αυτοάμυνας, η καταφυγή που λέμε. Συνήθιζα να στέκομαι εκεί στο πλατάμι του συμπαθέστατου Μπάρμα-Γιάννη Χολέβα, που σώζεται ακριβώς όπως ήταν. Εδώ με βρήκαν, σε λίγο, ο Στέλιος Μπρουζιώτης και ο Θανάσης Παρίσης (εξαιρετοι νέοι φίλοι, και φίλοι μου αξέχαστοι. Χάθηκαν και οι δυό τους, όπως χιλιάδες άλλοι, μέσα στη δίνη, την αιμοβόρα χοάνη, των πολιτικών και πολεμικών παθών που ακολούθησαν). Ας με συγχωρεθεί η παρένθεση, για ν' ανάψω στη μνήμη τους μία λαμπάδα, γιατί όλοι οι νεκροί, σ' όποιοδήποτε στρατόπεδο κι αν ανήκουνε σ' εμφύλιους σπαραγμούς, είναι σεβαστοί και αξιομνημόνευτοι.

Βουή από μηχανοκίνητα (αυτοκίνητα -μοτοσυκλέτες) ακούστηκαν. Άγγλοι, είπαμε, και οι τρεις, βγήκαν στην στροφή προς τη "γαστέρνα" για ν' αντιληφθούμε, αποσβολωμένοι από το αντίκρουσμα του αγκυλωτού σταυρού των Ναζί, ότι πέσαμε έξω!... Αμάν!.. Γερμανοί, και μείναμε στη θέση μας κόκκαλο σαν να μας κάρφωσαν στη γη. Πέρασαν από μπροστά μας αδιάφοροι και βιαστικοί: από κοντά τους κι εμείς προς την πλατεία. Τραβούν αμέσως προς το ταχυδρομείο να κόψουν τις γραμμές. Βρέθηκαν ο Χρήστος ο Σδούγκας και ο Λευτέρης ο Κουτσιούκης. Σύνεργα δεν είχαν, κλειδιά

δεν είχαν (υποσυνείδητη αντίσταση;). Πάντως "χαμένα" τα είχαν οι άνθρωποι... "Ράους" ο γερμανός (αργότερα μάθαμε τι ειδικά σήμαινε αυτή η εφιαλτική κραυγή). Οι γραμμές κόπηκαν (ποιός ανέβηκε στο στύλο δεν θυμάμαι). Όλοι μας παρακολουθούνε ανήσυχοι, αλλά και με συγκρατημένο τον πανικό μας. Ο Σπύρος ο Φιλιππίδης ψύχραιμος και αρκετά "ευφυής" καθώς ήταν, συλλαμβάνει την ιδέα, κάτι να προσφέρει...! Ο αιώνιος ξενίας Ζεύς, ο πολυμήχανος Οδυσσεάς που κερνάει κρασί στον Κύκλωπα, πριν του βγάλει το μάτι...! Τους φέρνει αυγά και κρασί. "Γκουτ", τώρα ο Γερμανός, μετά το ράους. Γρήγορα οι γερμανοί συντάσσονται, συμβουλευόνται τους χάρτες τους, κάτι τους απευθύνει ο αξιωματικός, και τραβούν οι πεζοί, ίσια προς το "Σιλιό" χωρίς οδηγό. (Τα 'ξεραν τα μονοπάτια!). Σκοπός τους, να περάσουν μέσω των Γόνων, τον Πηνειό, παρακάμπτοντας τα Τέμπη.

Με την αποχώρηση των γερμανών, ο κόσμος δεν έμεινε να σχολιάσει το γεγονός, σκορπίσαμε όλοι για τα σπίτια μας για σιγουριά που παρέχει η στέγη, η "εστία". Έπαιρνε να σουρουπώσει, όταν κι εγώ τράβηξα για το σπίτι μόνος μου (το πώς έμεινα μοναχός ούτε το κατάλαβα), ανήσυχος και περίσκεπτος, όταν στου Γ. Κατσούρα την πόρτα, μία λάμψη και αμέσως ένας τρομερός κρότος, με τρόμαξε. Συνήλθα αμέσως γιατί κατάλαβα πως ανατινάχθηκε η σιδηροδρομική γέφυρα των Τεμπών από τους υποχωρούντες Άγγλους. Κι αυτό ήταν. Η ανατίναξη αυτή μαζί με την συνειδητοποίηση της απώλειας της Ελευθερίας σωριάζει και τα όνειρά μας, σε ηλικία 20 χρόνων, ενεργεί αθροιστικά σα σήμα συναγερμού για νέους αγώνες, σε νέα φάση...

Έτσι ο εκκλησιασμός μας, υπό την σκέπη του Εσταυρωμένου —τούτη την Μ. Πέμπτη— προβάλλει όχι απλώς σαν εκπλήρωση ιερού θρησκευτικού χρέους, αλλά και ως σύμβολο Εθνικής συσπείρωσης.

Ίκετιδες μάνες κι αδελφές χιλιάδων παληκαριών νεκρών, πληγωμένων, ακρωτηριασμένων, προδομένων, ζωντανεύουν απόψε, στον Άγ. Αθανάσιο ο Παπαγρηγόρης Βαγενάς και Παπαγιάννης Οικονόμος (;). Παπαγρηγόρης ευσταλής και ευφρόσυνος και καλλίφωτος, πρωτοστατούσε σ' όλα. Ιδιαίτερα δε ευαίσθητος δέκτης όλων αυτών των συγκινήσεων, συγκινούσε και το εκκλησίασμα με υποβλητική δύναμη, καθώς "δακρύων" περιέφερε τον Εσταυρωμένον.

Τούτη όμως τη Μ. Πέμπτη ένας λυγμός πνίγει τη φωνή, εκεί στη στροφή προς τον "κυρίως" Ναό, πάνω στο "...λόγχη εκεντήθη ο Υιός της Παρθένου..." Ήταν κάτι το συγκλονιστικό, ζωντανή ηχητική εικόνα του Πάσχοντος ανθρώπου, μέσα από το θείο δράμα ενορχηστρωμένο με την αρχόμενη εθνική τραγωδία.

Δεν θυμάμαι, στη διάρκεια της κατοχής ούτε Μ. Πέμπτη ούτε και άλλη Μ. Παρασκευή. Ίσως γιατί όλη η κατοχή ήταν μια μακριά, σκοτεινή Μ. βδομάδα.

Δεν σάλπισαν ξανά (από το 1940), το πένθιμο εμβατήριο οι σάλπιγγες, που με μεράκι έπαιξαν οι σαλπικτές μας Μητσίος Τζαλαβάρης και Θανάσης Ρουκάς, για τον Επιτάφιο του Αγ. Αθανασίου, ούτε συναντήθηκαν από τότε στην πλατεία, οι δύο επιτάφιοι (δείγμα ομόνοιας και συνεργασίας των δύο ενοριών) της Ραψάνης.

● Κ. Παπαβραμίδης